

*Tillbakablickar,
en artikelserie
sammanställd av
Calle Sahlquist*

Gösta Dalman, en av pionjärerna på Hovås

Vem var skeppsredaren och adelsmannen Lars Gösta Dalman, som var en av pionjärerna och stor donator i Golfavdelningen och i Göteborgs Golf Klubb under den första hälften av 1900-talet?

När jag studerar gamla skrifter i Golfklubben och i andra arkiv, dyker en spännande person upp, Gösta Dalman. Jag fastnade för honom, då historien visar att han redan som ung var en mycket aktiv och speciell person, såväl i Golfklubben på Hovås, som i Göteborgs affärs- och idrottsliv. Det kan tilläggas att det var många i den göteborgska societeten som verkade inom Göteborgs Golf Klubb under 1900-talets fem, sex första decennier.

Lars Gösta Dalman var född 1884 och enligt ett av hans barnbarn, Eva Dalman, var hennes farfar anglofil och hade studerat och praktiserat i England åren 1901–02. Där hade han fastnat för golfen och önskade därför ägna sig åt denna sport som var helt ny i Sverige i början på 1900-talet. Första gången jag träffar på Gösta Dalmans namn i arkiven är han blott 20 år gammal och året är 1904. I GGK:s Jubileumsbok från 1927 (Klubben firar 25 årsjubileum detta år) finner man följande rader skrivna av Christian Röhss d.y. (en av grundarna till Försäkringsbolaget Atlantica år 1916, idag Moderna Försäkringar, och var dess VD från samma år.) *Jag minns hur Viktor Setterberg, understödd av Gösta Dalman och mig, förde underhandlingar med markägarna om mark. Åtminstone en av expedi-*

tionerna företogs i hästdroska och Gösta Dalman och min huvudsakliga uppgift var att dricka kaffegök med de mer motsträviga gubbarna, en arbetsmetod som var främmande för den gode Viktor. Detta var på våren 1904. Här bör uppmärksammas att Viktor Setterberg, som var 45 år då golfbanan på Hovås etablerades, hade sällskap av två verkliga ungdomar då han besökte markägare på Hovås för att arrendera mark, Gösta 20 år och Christian Röhss d.y. 24 år.

Året är 1908 och Gösta har nu blivit 24 år gammal. Sverige skall spela sin första landskamp i fotboll och det mot Norge i Göteborg. Gösta Dalman är en av fyra i den uttagningskommitté som skall taga ut de bästa spelarna till det svenska laget. Som målvakt väljs IFK Göteborgs målvakt Ove Eriksson, men enligt sportjournalisterna är Örgrytes målvakt Oskar Bengtsson den bäste av de två och bör vara UK:s första val. Det finns dock en viss koppling mellan Gösta Dalman och Ove Eriksson som kanske förklarar valet av målvakt. Gösta är engagerad i Golfavdelningen ute på Hovås och Ove Eriksson har precis vunnit den första golfävlingen om Stewarts Cup, bara någon månad innan denna första landskamp i fotboll. Sverige vinner matchen med 11–3 och landskampen blir Oves enda, då Oskar Bengtsson därefter övertar målvaktssysslan i landslaget under många år framöver. (se Klubb-Blad nr 1 år 2013, Ove Eriksson)

Göteborg skulle få sin första

riktiga fotbollsarena i centrala staden. På Tegelbruksängen byggdes 1915–16 Ullervi*), som blev Skandinavians största arena med plats för 12,000 åskådare. Detta skedde genom insatser av bland andra Gösta Dalman och Conrad Pineus, båda medlemmar i Golfklubben. Dessutom Hugo Levin, ordf. i Göteborgs Fotbollsförbund och IFK Göteborgs ordf. Herbert Johansson. Gösta lär ha varit den störste aktieägaren i Förlagsaktiebolaget som ansvarade för uppförandet av arenan. Aktiekapitalet uppgick till 90,000 kr och kostnaden för hela byggnationen stannade strax över 160 000 kr. Ullevi övertogs av Göteborgs Stad år 1924.

Gösta blev VD för Aug. Leffler & Son efter sin far Knut Otto Ferdinand Dalman. Gösta arbetade i företaget tillsammans med en av sina vänner, Direktör Ivar Lignell. Denne var ordförande i Göteborgs Golf Klubb åren 1918–25 och ordf. i Svenska Golf förbundet 1924–27. Ivar lyckades år 1931, efter ett par tidigare försök, förmå nöjesparken Liseberg att anordna en minigolfbana. Den kom att ligga mellan Bengtas Café och uppgången till parken. Den sista minigolfbanan försvann från Liseberg 1979.

Golfklubben på Hovås var under sina första decennier i ständigt behov av privata donationer och arkiven visar att medlemmarna var mycket generösa. Man bör då betänka, att vid denna tid var det nästan enbart gräddan ur Göteborgs societets- och affärsliv som idkade golfspel och hade en mycket

stark ekonomi. År 1910 tecknar Gösta, liksom många andra medlemmar i Golfklubben, aktier i AB Hovås Golfbana. Ett bolag som hade till uppgift att investera i mark kring golfbanan. Detta för att förhindra att marken skulle hamna hos markspekulanter och istället i en framtid kunna utöka banan. 1910 hade Hovåsbanan nio hål. Engelsmannen Georg Roberts anställdes av Hovåsklubben i oktober 1911 och han blev därmed den första professionella spelaren/instruktören som anställdes på heltid i Golfsverige. För att GGK ekonomiskt skulle kunna ha en egen pro, bidrog medlemmarna med penninggåvor till Klubben. Givetvis var Gösta en av bidragsgivarna. Georg Roberts blev Hovåsbanan trogen ända fram till 1927 då han avled efter en kort tids sjukdom. År 1918 får Klubben mottaga fyra stora donationer, bland annat 18,000 kronor från vardera Gösta Dalman och Edward Ljungquist. Detta var mycket pengar vid denna tid och summan kan jämföras med att Klubbens pro, Georg Roberts ovan, under 1920-talet hade en årlig ersättning strax över 3,000 kronor. Även in på 1930-talet ställer Gösta upp som donator i Klubben. T. ex när klubben skall inköpa mark, då banan utökas till 18 hål, eller när bygget av det nya klubbhuset skall finansieras, som stod klart året före andra världskrigets utbrott.

1918 inköpte Gösta Dalman Rossarets Gård i Halland. Gården var omnämnd redan under medeltiden och under

1300-talet var Gården ett adligt herresäte. Rederinäringens högkonjunktur under första världskriget (1914–18), gjorde att Gösta kunde avsätta mycket pengar på Rossared. Han bygger, direkt efter det att köpet av Gården stod klart, en ny man-gårdsbyggnad. Redan året därpå ombyggdes huvudbyggnaden och de båda flyglarna fick sitt nuvarande utseende. I dag är det AB Volvo som sedan flera år står som ägare till Rossared. Fastigheten, med kringliggande skog, värderas nu till 100 miljoner kr.

Båstads Golf Klubb invigs år 1930 och Gösta Dalman blir medlem, tillsammans med bland andra prinsarna Bernadotte. Gösta, och hustru Elsa, flyttar in i ett mindre hus på den välkända Båstadsadressen, Agardhs-gatan, och har detta

som sitt sommarhus. Gösta köpte även en stor tomt i centrala Båstad, den senare så välkända "Dalmanska tomten", där han tänkte bygga en stor och flott villa. Enligt barnbarnet Eva Dalman ändrade sig farfar Gösta då han var 60 år och donerade istället tomten till Båstads kommun 1944. Han lär ha sagt: "Jag känner mer och mer hur ointressant det är med stora hus och trädgårdar. Det lilla enkla ger en annan varaktig tillfredsställelse."

Med tiden blev golfen mindre intressant för Gösta och istället blev det hästar. 1948 föddes hans främsta häst, Hurricane, som kanske var den störste galoppören av dem alla som Sverige haft. Hästen var obese grad både som två- och treåring, då han slog allt som fanns att slå. När Gösta var 67 år, 1951, vann

Hurricane Svenska Derbyt, en höjdare i svensk galopp-sport.

Gösta Dalman är en bland många som ekonomiskt bidrog till att Golfklubben på Hovås kunde utvecklas under de första fyrtio åren. Alla investeringar som skedde, från det att Klubbens hade 6 hål år 1904, tills dess banan var helt utbyggd till 18 hål år 1933, och vårt senaste klubbhus stod klart 1938, fordrade stora pengar. De årliga medlemsavgifterna täckte enbart en liten del av de kostnader och utgifter Klubben hade. Vi som spelar golf på Hovås i dag, bör skänka en tacksamhetens tanke till tidigare medlemmar och Styrelser, som gjort det möjligt för oss alla, att få spela och vandra på en av Sveriges vackraste golfbanor.

Lars Gösta Dalman, född 17

maj 1984 i Masthuggets församling. Gösta gifte sig 5 maj 1906 med Elsa Berglund, född 12 april 1886 i Masthuggets församling. Tillsammans fick de tre barn, en son och två döttrar. Gösta Dalman dog i maj 1963, 79 år gammal.

*) När arenan byggdes 1916 fick den namnet Ullervi fotbolls-bana. Övergången med r i Ullervi kallas för uttalslättning, och efter påpekande från språkvetaren, professor Hjalmar Lindroth, ändrades detta kring år 1920 till Ullevi. År 1958 blev namnet Gamla Ullevi då Nya Ullevi tillkommit samma år.

Källor: Bl.a. GGK:s arkiv och Google